
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מיניות ומוגבלות בראי הפרט והחברה - 3004

תאריך עדכון אחרון 05-03-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יהל מנדלקרן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yahel.mandelkern@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מין ומיניות עדיין נחשבים טאבו חברתי במאה ה-21, לא כל שכן מיניות של א.נשים עם מוגבלויות שונות, שהשיח הכללי אודותיהם מתקיים לרוב דרך הפריזמה של הלקות והמצוקה. קורס זה יעסוק בממדיה השונים של סוגיית המיניות בקרב א.נשים עם מוגבלות מתוך פריזמה מורכבת יותר, ויקנה ידע וכלים הרלוונטיים לאנשי טיפול. במסגרת הקורס נדון בהגדרתה של מיניות, בהבדלים ובקווי הדמיון בין המיניות וההתפתחות הפסיכו-סקסואלית של א.נשים עם וללא מוגבלות. כמו כן, יינתן דגש משמעותי לבירור וגיבוש עמדות ביחס למיניות של א.נשים עם מוגבלות ובהשפעה של נורמות חברתיות ותרבותיות עליהן. בנוסף, נבחן סוגיות מרכזיות וייחודיות בעבודה עם א.נשים עם מוגבלויות בתחום המיני (כמו פרטיות, תלות, עצמאות), ונדון בהשלכות המעשיות לתפקיד העו"ס בשדה הטיפול.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להיות מודעים לעמדות האישיות שלהם בנושא מיניות ומוגבלות ולהשפעה של עמדות אלו עליהם. כמטפלים/ות

2. להוביל שיח בין-מקצועי בתחום המיניות והמוגבלות במקום העבודה

3. לעשות שימוש ראשוני בכלים להתמודדות עם סוגיות בתחום המיניות והמוגבלות במסגרת עבודת הטיפול היומיומית

דרישות נוכחות (%) :

מלאה

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

אוריינטציה לקורס: מושגים בסיסיים במיניות, הזכות למיניות וגיבוש תפיסות ועמדות אישיות סביב מיניות לאורך החיים
בירור עמדות אודות מיניות ומוגבלות: האם אנחנו כפרטים וכחברה תופסים א.נשים עם מוגבלות כאנשים מיניים ובאיזה אופן
התפתחות פסיכו סקסואלית באוכלוסייה הכללית: סקירת השלבים השונים והמהלכים המרכזיים בכל שלב
מהלך ההתפתחות הפסיכו סקסואלית בקרב אוכלוסייה עם מוגבלות לאורך מעגל החיים: השוואה לאוכלוסייה הכללית ובחינת הגורמים האישיים והחברתיים המעצבים את התפתחות המיניות
פיתוח זהות עצמית ומינית לאורך החיים ובחינת המוגבלות כחלק מגיבוש הזהות העצמית

תהליכי חיברות, פיתוח ויצירת קשרים חברתיים והמרחב הזוגי והמיני מעגל התגובה המינית: סקירה ובחינה של המודל בהתייחס לאוכלוסייה עם מוגבלות מודל ה- plissit: תיאוריה ומעשה סביב שלבי ההתערבות השונים של המודל עקרונות לבניית תוכניות התערבות בתחום המיני חברתי הנגשת מיניות: חיבור בין מיניות וטכנולוגיה- הזדמנות לצמצום פערים לצד אתגרים חדשים רצף ההתנהגות המינית מבריאה לפוגענית מצבי סיכון וטראומה מינית: היבטים ייחודיים בקרב אוכלוסיות עם מוגבלות עבודה מערכתית

חומר חובה לקריאה:

אלוני, ר. (1998) טיפול מיני באנשים עם פיגור שכלי. בתוך: א. דובדבני, מ. חובב, א. רימרמן, א. רמות. (עורכים). הורות ונכות התפתחותית בישראל. ע"ע 736-757. ירושלים: הוצאת מאגנס. ארגמן, ר. חינוך מיני חברתי בתחום הנכויות ההתפתחותיות, אשלים, ע"ע 9-15. קישור להורדה בונדורבסקי, ח. (2020) "אהבה ללא גבולות?" - תפיסות עובדים סוציאליים ביחס לזוגיות של אנשים עם מוגבלות שכלית במסגרות דיור חוץ- ביתיות. עבודת גמר לתואר שני (תזה). קישור להורדה. האומות המאוחדות. (2006) האמנה בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות. קישור להורדה. האיגוד העולמי לבריאות מינית, (2006) הצהרה של הזכויות המיניות. קישור להורדה (עברית). קישור להורדה (מקור). המאמר מבוסס על עבודת התזה של המחברת: וייס, ג. (2015). מעגל התגובה המינית: דגשים להבנה ולהתערבות בטיפול המיני והזוגי בקרב אנשים עם נכויות התפתחותיות. אתר פסיכולוגיה עברית לחובר, י. ארגמן, ר. (2007) לקראת בגרות מינית - הבטים בחינוך מיני בראייה חברתית, מדריך לצוותים במסגרות החינוך המיוחד. הוצאת מעלות לינטון, ס. (2016), "לתבוע את המוגבלות: ידע וזהות", בתוך: לימודי מוגבלות: מקראה, בעריכת שגית מור, נטע זיו, ארלין קנטר, אדוה איכנגרין, ניסים מזרחי. מכון ון ליר בירושלים הקיבוץ המאוחד נוימן, ר. ורייטר, ש. (2015) חווית הזוגיות כפי שעולה בסיפוריהם האישיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית. עיונים בשפה וחברה 7 (1-2), 200-217 קאי צדוק, א. (2019) קידום בריאות מינית ומניעת פגיעות מיניות בקרב מתבגרים/ות וצעירים/ות, ירושלים, משרד הרווחה, עמ' 10-18. קישור להורדה. רזנטל, א. (2014) טיפול בילדים עם מוגבלות שכלית- התפתחותית שחוו פגיעה מינית: סקירת ספרות. ירושלים: מכון חרוב. קישור להורדה.

- Basson, R. (2000). The Female Sexual Response: A Different Model. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 26, 51-65.
- Borgström, Åsa, et al. (2019). Young People with Intellectual Disabilities and Social Media: A Literature Review and Thematic Analysis. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 21(1), pp. 129-140. DOI: <https://doi.org/10.16993/sjdr.549>
- Corona, L.L., Fox, S.A., Christodulu, K.V. et al. Providing Education on Sexuality and Relationships to Adolescents with Autism Spectrum Disorder and Their Parents. *Sexuality and Disability* 34, 199-214 (2016). <https://doi.org/10.1007/s11195-015-9424-6>
- Davis, Tonya N. et al. 2016. "A Review and Treatment Selection Model for Individuals with Developmental Disabilities Who Engage in Inappropriate Sexual Behavior." *Behavior Analysis in Practice* 9 (4): 389-402.

- <https://doi.org/10.1007/s40617-015-0062-3>.
- Esmail, Shaniff, Kim Darry, Ashlea Walter, and Heidi Knupp. 2010. "Attitudes and-Perceptions towards Disability and Sexuality." *Disability and Rehabilitation* 32 (14): 1148-55 <https://doi.org/10.3109/09638280903419277>
- Ginevra, Maria Cristina, Laura Nota, and Mark A. Stokes. 2016. "The Differential Effects of Autism and Down's Syndrome on Sexual Behavior." *Autism Research* 9 (1): 131-40. <https://doi.org/10.1002/aur.1504>.
- Guerra NG, Williamson AA, Lucas M. "Normal development: Infancy, childhood, and adolescence". Editor: Paz Toren; Translation: Shoshi Domachevsky - Mekori, Ehud Mekori - Domachevsky. In Rey JM (ed ,) *IACAPAP e-Textbook of Child and Adolescent Mental Health*. Geneva: International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions 2016
- Murphy, N. A., E. R. Elias, and for the Council on Children with Disabilities. 2006. "Sexuality of Children and Adolescents with Developmental Disabilities." *Pediatrics* 118 (1): 398-403. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-1115>.
- Schaafsma, Dilana, Gerjo Kok, Joke M. T. Stoffelen, and Leopold M. G. Curfs. 2015. "Identifying Effective Methods for Teaching Sex Education to Individuals with Intellectual Disabilities: A Systematic Review." *The Journal of Sex Research* 52 (4): 412-32. <https://doi.org/10.1080/00224499.2014.919373>.
- Sevlever, M., Roth, M.E. & Gillis, J.M. Sexual Abuse and Offending in Autism Spectrum Disorders. *Sexuality and Disability* 31, 189-200 (2013). <https://doi.org/10.1007/s11195-013-9286-8>
- Shpigelman, Carmit-Noa. 2018. "Leveraging Social Capital of Individuals with Intellectual Disabilities through Participation on Facebook." *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities* 31 (1): e79-91. <https://doi.org/10.1111/jar.12321>.
- Tapper, M. S. (2000). *Sexuality and disability: The missing discourse of pleasure*. *Sexuality and Disability*, 18 (4), 283-290.
- Taylor, B., & Davis, S. (2007). The extended PLISSIT model for addressing the sexual wellbeing of individuals with an acquired disability or chronic illness. *Sexuality and Disability*, 25(3), 135-139.
- Wilkinson, Verity J., Kate Theodore, and Roman Raczka. 2015. "'As Normal as Possible': Sexual Identity Development in People with Intellectual Disabilities Transitioning to Adulthood." *Sexuality and Disability* 33 (1): 93-105. <https://doi.org/10.1007/s11195-014-9356-6>.
- Wolfe, P.S., Wertalik, J.L., Monaco, S.D. et al. Review of Curricular Features of Socio sexuality Curricula for Individuals with Developmental Disabilities. *Sexuality and Disability* 37, 315-327 (2019). <https://doi.org/10.1007/s11195-019-09585-4>

חומר לקריאה נוספת:

בריינ, ד. 2002. קורבנות, שהינם אנשים עם נכויות התפתחותיות, שוברים את קשר השתיקה. סוגיות בחינוך מיוחד ובשיקום, כרך 17 (2) 7-15
קוואנה ג'ונסון, ט. (2000), הבנת ההתנהגות המינית בגיל הילדות: מה טבעי ובריא?
תרגום - אלה רבינוביץ'. הוצאת: אח.

קרן שלם, לומדת לילך <https://www.kshalem.il.org.il/lilach/>
שפיגלמן, כ.ג. (2016) כיצד למנף הון חברתי של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית באמצעות
השתתפותם ברשתות חברתיות באינטרנט? אוניברסיטת חיפה. לינק להורדה.

Lam, Angus, Matthew Yau, Richard C. Franklin, and Peter A. Leggat. 2021. "Public Opinion on the Sexuality of People with Intellectual Disabilities: A Review of the Literature." *Sexuality and Disability* 39 (2): 395-419.
<https://doi.org/10.1007/s11195-020-09674-9>.
Sevlever, M., Roth, M.E. & Gillis, J.M. Sexual Abuse and Offending in Autism Spectrum Disorders. *Sexuality and Disability* 31, 189-200 (2013).
<https://doi.org/10.1007/s11195-013-9286-8>

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 90 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: